

7. Toplomer. To je orodje, katerega se poslužujemo, da merimo stopinjo toplote ali mraza. Naredi se iz steklene cevi, ki je povsod enako široka in ima na enem koncu stekleno kroglo. Steklена cev se deloma napolni z živim srebrom, katero se tako razgreje in tedaj raztegne, da napolnuje ves prostor, in ves zrak prežene. Cev se potem hitro zavari. Kedar se živo srebro ohladi, stisne se zopet v manjši prostor in ima nad sabo brezračni prostor. Cev se sedaj potopi v led, ki se ravno taja, in zaznamva se stopinja, do katere je živo srebro padlo. To mesto se imenuje ledišče. Potem se dene vsa cev v posodo, v kateri je vreła voda, in zaznamva se zopet mesto, dotlej je živo srebro vstopilo; to mesto se imenuje vrelišče. Cev se potem vdela na deščico, in daljava med obema točkama — med lediščem in vreliščem se razdeli v 80 *) enakih delov, ki se imenujejo stopinje. Ledišče naznanjuje se z ničlo (0), vrelišče z 80. Vmesne stopinje dobivajo od 5 do 5 ali od 10 do 10 stopinj svoje številke; ravno tako tudi stopinje pod 0. Stopinje nad 0 se imenujejo stopinje toplote, in zaznamvajo se z znamenjem + plus, stopinje pod 0 se zaznamavajo z znamenjem — minus.

8. Ogenj. Ako se toplota v kakem telesu tako razvije, da žari ali plamti, ko ob enem tudi sveti, imenuje se ta prikazen ogenj. Da ogenj gori, potrebuje netiva, vzlasti pa mora pristopiti zrak, to je kislogaz, ki je v njem. Ako hočemo tedaj ogenj ugasniti, ubraniti mu moramo pristop zraka. To se zgodi, ako goreče telo pokrijemo z drugim, in tako ubranimo pristop zraku. Ogenj tedaj posebno ugasne, kadar ga z vodo polijemo. Toraj tudi ogenj v peči ugasne, kedar se zapre pristop zraku. Kedar pa več zraka pride, ogenj pa huje požene. Zato pa imamo meh, da pospešujemo gorenje v peči, na ognjišču in v kovačnici.

9. Kaj nam koristi toplota? Brez toplote bi ne živeli ne ljudje, ne živali, ne rastline, ker je toplota potrebna, da se kri in sok pretaka. Brez nje bi bila mrtva vsa narava. (Dalje prih.)

Pravila

slovenskega učiteljskega društva.

(Konec.)

§. 11. Občni zbor se redno vsako leto enkrat sklicuje. Zbor veljavno sklepa, ako je razen odbora le deset udov nasečih.

§. 12. Ako občni zbor, ki je bil po pravilih sklican, ni sklepovalen, opravlja dosednji odbor društvena opravila do občnega zbora pri-

*) Reaumur, rodem Francoz, je l. 1683 to tako razdelil. Imamo pa tudi drugačno razdelitev. Celsij je toplomer razdelil na 100 stopinj, Farrenheit ga je tako razdelil, da je med lediščem in vreliščem 180 stopinj.

hodnjega leta; ta občni zbor pa je sklepovalen, brez ozira pričujočih udov.

§. 13. Za prenarejanje pravil je treba tri cetertine glasov iz med pričujočih glasovalcev. Tak predlog more le v sklepanje priti, ako se je vsaj 14 dni pred občnim zborom predložil odboru, in če ga je podpisalo naj manj deset udov.

§. 14. Za sklepanje o razpustu društva morajo nasoce biti tri cetertine udov, in za razpuščenje jih mora glasovati vsaj dve tretjini.

§. 15. Praviloma glasujejo le tisti udje, kateri se sami zbora vdeležujejo; le pri volitvah v odbor vstevajo se tudi volilni listi, ki jih pošiljajo nenasoči udje.

Odbor.

§. 16. Društvu gospodari odbor, ki iz med sebe voli predsednika, njegovega namestovalca, zapisnikarja, blagajnika in knjižničarja.

§. 17. Da je odbor sklepovalen, mora biti nasočih vsaj pet odbornikov.

§. 18. Odbor sklicuje občni zbor in vsakoršne učiteljske shode, napravlja besede in veselice, določuje knjige in časopise, ko se imajo naročevati, in sprejema, ali odmetuje nove ude.

§. 19. Predsednik vodi društvo in ga zastopa proti unajnosti. On sklicuje odboro ve seje in odločuje pri enakem številu glasov; kedar je on zadržan, nadomestuje ga njegov namestovalec.

§. 20. Zapisnikar (tajnik) in blagajnik oskerbuje pisarije v društvenih zadevah in tudi društveno blagajnico. Knjižničar oskerbuje in vreduje knjižnico.

§. 21. Prepire med društveniki vsled društvenih razmer rešuje brez priziva izbrano sodništvo, v katero voli vsaka stranka enega sodnika, odbor pa imenuje predsednika.

§. 22. Ako društvo po sklepu občnega zbora neha, odloči poslednji občni zbor, kaj se ima zgoditi s društvenim premoženjem. Društvo pa neha takrat, ako bi razen odbora ne imelo več nego deset udov.

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrodnega ališiš, koristnega akusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominak po prišlovici latinski: „*Litera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

22. dan septembra. (Dober namen. Cerkvi Avguštinska in Št. Mihaelska. „Am Naschmarkte“. Cerkev v Altler-